

חוזר מינהל הרפואה

משרד הבריאות

חוזר מס': 31/2014

ירושלים, ט"ז אלול, תשע"ד
11 ספטמבר, 2014

אל: מנהלי בתי חולים
מנהלי אגפים רפואיים קופות חולים

הנדון: אימות נתונים לפני ניתוח / פעולה פולשנית
סימוכין : חוזרנו מס': 18/2009 מיום: 7.6.09

הננו להביא בזאת לידיעתכם חוזר בנושא שבנדון המחליף ומבטל את חוזרנו שבסימוכין.
חוזר זה מתייחס לניתוח / פעולה פולשנית המתבצעת בחדרי ניתוח בבתי חולים.

1. כללי:

שמירה על בטיחות המטופל הכירורגי לפני ניתוח או פעילות פולשנית מהווה היבט מרכזי בעשייה הקלינית בחדר הניתוח. טעויות בניתוח הכוללות ניתוח איבר לא נכון וביצוע ניתוח לא נכון למטופל לא נכון נובעות בדרך כלל מקיומה של תמונת מצב שגויה על ידי אחד או יותר מאנשי הצוות המשתתפים בניתוח. נמצא כי ביצוע תהליך אימות נתונים ע"י הצוות המטפל לפני תחילת הניתוח מונע טעויות ומקטין סיכונים ומאפשר טיפול בטוח למטופל העובר ניתוח/פעולה פולשנית. תדריך אימות הנתונים מורכב משלושה שלבים: סימון אזור הניתוח, אימות נתונים מחוץ לחדר הניתוח ותדריך בחדר הניתוח טרום החתך.

2. מטרה:

קביעת תהליך שיטתי ומחייב לביצוע תדריך טרום ניתוחי למניעת טעויות העלולות לסכן את בטיחות המטופל בחדר הניתוח.

3. הגדרה:

"ניתוח / פעולה פולשנית" - פעולה אבחנתית או טיפולית הדורשת חדירה דרך העור או חללים אנטומיים.

"סימון איבר" - תהליך זיהוי איבר המיועד להיות מנותח.

"תהליך אימות נתונים" - תהליך לאימות כלל הנתונים אודות מטופל, הצוות והפעולה, ובכלל זה זיהוי הכנתנו לפעולה והכנת הציוד הנדרש. תהליך זה מתבצע מחוץ לחדר הניתוח ע"י המנתח האחראי או מנתח המשנה ואיש צוות נוסף אחד לפחות בשיתוף המטופל.

תדריך טרום ניתוחי - תדריך סופי ("פסק זמן") לאימות נתונים, טרום חתך, המבוצע בחדר הניתוח בהשתתפות פעילה של חברי הצוות השותפים לניתוח ובאחריות המנתח האחראי.

4. אחריות:

4.1. באחריות מנהל המוסד הרפואי בו מתבצעים ההליכים הניתוחיים לקבוע נוהל פנימי בהתאם להנחיות חוזר זה.

4.2. האחריות לביצוע היא של הרופא המנתח האחראי או הרופא מבצע הפעולה הפולשנית, כפי שיוגדר ע"י מנהל המחלקה.

5. הנחיות:

5.1. סימון אזור הניתוח:

5.1.1. סימון אזור הניתוח יתבצע ע"י המנתח או מנתח המשנה המשתתף בניתוח, בשיתוף המטופל לאימות מיקום הניתוח.

5.1.2. צורת הסימון תהיה אחידה בכל בית החולים ותכלול סימון בחץ של איברים זוגיים פנימיים וחיצוניים, וראש. הסימון חייב להתבצע כך שניתן יהיה לראותו גם אחרי כיסוי המטופל לניתוח. בפעולות שבהן לא ניתן לסמן ע"פ הנוהל בסימוכין, ייקבע נוהל פנימי המסדיר את צורת הסימון.

5.1.3. כאשר מתבצע ניתוח במספר אזורים בגוף, יסומן כל אזור בנפרד.

5.1.4. במידה ולא ניתן לסמן במדויק, על גוף המטופל את מקום הניתוח, יש לקבוע ולוודא את המיקום בהסתמך על בדיקות דימות.

5.2. אימות נתונים מחוץ לחדר הניתוח- לפני ניתוח / פעולה פולשנית:

5.2.1. אימות זהות המטופל, סוג הניתוח, ומיקומו (רשימת תיוג נדרשת מפורטת בנספח 1): אימות נתונים בשלב זה יעשה על ידי המנתח האחראי או מנתח המשנה ולפחות איש צוות נוסף מביין המטפלים השותפים בניתוח, בשיתוף המטופל, הנמצא בהכרה מלאה.

5.2.2. במסגרת אימות הנתונים יבדקו גם המרכיבים הבאים: טפסי הסכמה לניתוח, להרדמה ולמתן דם, מלאים וחתומים, וידוא קיום סימון כנדרש, בדיקת רגישות לתרופות או חומרי ניגוד, זמינות הציוד הנדרש לפעולה והימצאותן של בדיקות דימות נדרשות, מנות דם, אנטיביוטיקה וכדומה.

5.2.3. במידה והמטופל אינו מסוגל לשתף פעולה או שהוא קטין, השוואת הנתונים תעשה עם קרוב משפחה מדרגה ראשונה או אפוטרופוס.

5.3. תדריך צוותי בחדר הניתוח - טרום חתך ("פסק זמן"):

5.3.1. התדריך בחדר הניתוח יכלול את ביצוע אימות הנתונים (פסק הזמן - Time Out) בהתאם למפורט בנספח 2 לחוזר זה.

5.3.2. התדריך יתבצע ע"י המנתח האחראי בנוכחות כל חברי הצוות השותפים בניתוח לפני ביצוע החתך הניתוחי הראשון תוך שיתוף המטופל במידת האפשר.

5.3.3. בזמן ביצוע התדריך, יש לחדול מכל פעילות אחרת ולאמת את הנתונים ע"י כל אחד מחברי הצוות בקול רם ע"פ רשימת התיוג המוצעת בנספח 2.

5.3.4. במקרה של מטופל הנדרש לעבור מספר פעולות ניתוחיות בו זמנית, יש למנות בקול רם את כולן כולל שם הפעולה, מיקומה והצד הנדרש.

5.3.5. התדריך יסתיים רק לאחר שהתקבלה הסכמה של כל אנשי הצוות המשתתפים בהליך באשר לנתונים שהוצגו בתדריך. במקרה בו תתגלה אי הסכמה - אין להמשיך בניתוח עד לקבלתה.

5.3.6. במקרים בהם יוחלף המנתח האחראי במהלך הניתוח וטרם סיומו, יבוצע תדריך חוזר.

5.3.7. בסיום התדריך יכתבו שמות חברי הצוות שהשתתפו בניתוח בחתימת המנתח האחראי.

הואילו להעביר תוכן חוזר זה לידיעת כל הנוגעים בדבר במוסדכם.

ב ב ר כ ה,

ד"ר ורד עזרא

מ"מ ראש מינהל הרפואה

העתק: שרת הבריאות
המנהל הכללי
המשנה למנהל הכללי
הנהלה מורחבת
קרפ"ר - צ.ה.ל
רע"ן רפואה - מקרפ"ר
קרפ"ר - שרות בתי הסוהר
קרפ"ר - משטרת ישראל
רכז הבריאות, אגף תקציבים - משרד הבריאות
יו"ר ההסתדרות הרפואית
יו"ר מועצה מדעית - ההסתדרות הרפואית
מנכ"ל החברה לניהול סיכונים ברפואה
בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי
ארכיון המדינה
מנכ"ל חברת ענבל

סימוכין : 50492514

כתובת אתר האינטרנט בו מפורסמים חוזרי מינהל הרפואה וחוזרי
מנכ"ל היא: - www.health.gov.il

נספח 1 - אימות נתונים מחוץ לחדר הניתוח

מדבקת המטופל

- ✓ ערוך הכרות קצרה עם אנשי הצוות הנוכחים בפעולה
- ✓ הצג את הצוות בפני המטופל
- ✓ הצג את מטרת התהליך בפני המטופל

תאריך: _____ שעה: _____ מבצע התהליך: _____ סוג הפעולה: _____

חתימה: _____

זיהוי המטופל, הצוות והפעולה	
<ul style="list-style-type: none"> ○ האיבר בו מתבצע הניתוח: ○ איבר: _____ ○ צד: _____ ○ בדיקת דימות ○ קיום סימון (באם נדרש) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ המטופל אומר את שמו המלא ומס' ת"ז ○ השם ומס' ת"ז תואמים לידון הזיהוי ○ השם ומס' ת"ז תואמים למסמכים במקרה בו הזיהוי בוצע ע"י אפוטרופוס ירשם שמו ומס' ת.ז. שלו
<ul style="list-style-type: none"> ○ וידוא קיום בדיקות דימות זמינות כשייכות למטופל: ○ זמין ○ לא רלוונטי 	<ul style="list-style-type: none"> ○ סוג הניתוח/פעולה אומת ע"י המטופל ○ סוג הניתוח/פעולה אומת ע"י גיליון המטופל
<ul style="list-style-type: none"> ○ סוג ההרדמה המתוכננת: ○ כללית ○ סדציה ○ אזורתית ○ מקומית 	<ul style="list-style-type: none"> ○ המצאות טפסי הסכמה חתומים: ○ לניתוח/פעולה פולשנית ○ להרדמה ○ למתן דם

הכנת המטופל	
<ul style="list-style-type: none"> ○ מתן אנטיביוטיקה מניעתית לפני הניתוח: ○ אנטיביוטיקה ניתנה ○ לא רלוונטי 	<ul style="list-style-type: none"> ○ רגישות המטופל לחומרים/תרופות: ○ תשאול המטופל ○ ידון זיהוי ○ גיליון המטופל

הכנת הציוד	
<ul style="list-style-type: none"> ○ וידוא קיום מנות דם ומוצריו זמינות ומוכנות המותאמות למטופל (במקרה ונדרש): ○ זמין ○ לא רלוונטי 	<ul style="list-style-type: none"> ○ זמינות ותקינות ציוד מיוחד ותרופות נדרשות: ○ תרופות ○ ציוד חיוני לניתוח/לפעולה הפולשנית ○ לא רלוונטי
	<ul style="list-style-type: none"> ○ מוכנות לביצוע בדיקות: ○ בדיקות מתוכננות במהלך הניתוח ○ בדיקות דימות ○ בדיקות היסטולוגיות ○ לא רלוונטי

נספח 2- תדריך צוותי בחדר הניתוח - טרום חתך ("פסק זמן")

מדבקת המטופל

- ✓ ערוך הכרות קצרה עם אנשי הצוות הנוכחים בפעולה
- ✓ הצג את מטרת התהליך בפני אנשי הצוות
- ✓ מדידת סימנים חיוניים טרם ביצוע ההליך

<p>סוג הניתוח/פעולה:</p> <p>_____</p>	<p>זיהוי המטופל:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ תשאול המטופל (במידה ואינו מורדם) ○ ידון זיהוי ○ גיליון המטופל
<p>סימון האיבר:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ מסומן ○ לא רלוונטי 	<p>האיבר בו מתבצע הניתוח:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ איבר: _____ ○ צד: _____ ○ בדיקת דימות ○ לא רלוונטי
<p>מתן אנטיביוטיקה מניעתית במהלך 60 דקות לפני הניתוח:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ אנטיביוטיקה ניתנה ○ לא רלוונטי 	<p>תנוחת המטופל:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ מותאמת לסוג הניתוח ○ לא רלוונטי

<p>רופא מבצע הפעולה שם מלא</p> <p>_____</p> <p>חתימה</p>	<p>רופא מסייע לפעולה שם מלא</p> <p>_____</p>	<p>אחות מוסמכת שם מלא</p> <p>_____</p>	<p>מרדים שם מלא</p> <p>_____</p>
--	--	--	----------------------------------

תדריך חוזר יבוצע בהחלפת איש צוות ו/או בחלוף שעה בין ביצוע פסק זמן טרום הרדמה לטרום חתך